

Akademikern.

Medlemsmagasinet från Akademikerförbundet SSR

Fokus på
**Betydelsen av
att ha ett arbete**

Sarah Pettersson,
chef för social
hållbarhet på
Stena fastigheter,
tycker att närings-
livet måste ta sitt
ansvar och anställa
ex-kriminella

Ger jobb
till
avhoppare

Förstärkt konsulentstött familjehemsvård

Brizad erbjuder förstärkt konsulentstött familjehemsvård

Vi har familjehemsvård i olika nivåer där det ges möjlighet för individen att rehabiliteras och utvecklas i en familj med engagemang och ett informellt nätverk.

En och samma familjehemskonsulent är kopplad till ärendet, med tillgänglighet **24 timmar per dygn**. Familjehemmets omsorg kompletteras med vårdinsatser som vi anpassar individuellt efter uppdragets karaktär, behov och socialtjänstens önskemål. I vår verksamhet finns också en anställd psykolog och kontrakterad psykiater.

En placering i ett förstärkt konsulentstött familjehem kan ses som ett **fullgott alternativ till institutionsvård**.

Våra familjehem är familjer som kan erbjuda en **trygg och förutsägbar vardag**. Den viktigaste uppgiften är att tålmodigt bygga upp en ömsesidig, pålitlig och varaktig relation samt en känslomässig bindning oavsett livssituation, problematik eller diagnos.

Brizad

BEHANDLINGSKONSULT

Brizad Behandlingskonsult AB
Box 1087
824 12 Hudiksvall

0650-59 53 30
info@brizad.se • brizad.se

Förfrågningar och information:

CHRISTINA KRÅKES

Placeringskonsulent
070-837 19 01 christina.krakes@brizad.se

KRISTINA SUND

Placeringskonsulent
070-837 69 37 kristina.sund@brizad.se

Verksamhetschef:

LENA MARIA GRANDIN

Verksamhetschef
070-837 21 78 lenamaria.grandin@brizad.se

Välkommen

BETYDELSEN
AV ETT JOBB

Arbetsgivare måste leta bredare

Foto: Viktor Gårdsäter

**Annika
Clemens**

Chefredaktör
Akademikern

Längre och hårdare straff för gängkriminella, mer övervakning och mer resurser till förebyggande arbete för att förhindra unga att fångas upp av kriminaliteten. Alla delar används för att få bukt med den grova gängkriminaliteten som har präglat livet för så många det senaste året.

Men det behövs också något mer. Med allt fler personer i fängelse kommer vi på sikt också att få allt fler som ska slussas ut. Då måste det finnas alternativ till kriminaliteten att återvända till. Återfallsrisken är hög bland personer som har suttit i fängelse – och bland dömda ungdomar är den extremt hög. Det måste förändras.

De behöver kunna få ett jobb. Men handen på hjärtat, vem vill

Tipsa oss!

Akademikern är till för dig. Vad vill du läsa om? Mejla chefred@akademikern.se

– och vem vågar – anställa en före detta gängkriminell?

Forskning visar också att jobb har en stor betydelse för vår hälsa. Den som saknar ett jobb löper högre risk att drabbas av både fysisk och psykisk ohälsa. Det finns forskare som tycker att vi borde prata mer om arbetslöshet som ett hälsoproblem.

Det borde ha gjorts tidigare, men nu är det hög tid att arbetsgivare börjar leta bredare än i sina vanliga kontaktnät. Det är ett måste både för folkhälsan och för att lösa den akuta kompetensbrist som råder.

Om detta och om betydelsen för oss alla – unga som gamla, fattiga som rika, sjuka som friska – av att vara behövd och ha ett arbete att gå till på dagarna, handlar det här numret av Akademikern. ●

Innehåll

”Kommer de med kriminellt förflutet att stängas ute från arbetsmarknaden?”

8
Ordförande
Om vikten av ett modigt förbund i tider av osäkerhet.

11
Aktuellt
Fyradagsvecka på prov – för att locka kompetens.

14
Anställer ex-kriminella
Räds inte för att anställa avhoppade gängmedlemmar: ”Ser affärsvinst.”

24
Samverkan mot brott
Samarbetet mellan socialtjänst och polis underlättar.

31
Analys
Vem vill anställa en avhoppare?

38
Letar jobb
När fängslade Malmöbor släpps ut finns Paula Franklin där och hjälper dem att hitta jobb.

44
I siffror
Skyhögt risk för återfall bland unga brottslingar.

46
Spaning
Allt fler vill jobba vidare efter 65 – men arbetsgivarna måste hänga med.

50
Min väg
Efter ett helt yrkesliv i flera av vår tids stora konflikter kan det vara svårt att gå i pension.

59
Vi svarar
Ny struktur för arbetsmiljöreregler.

62
Så funkar det
Detta gäller när det varslas om strejk.

64
Krav: Siffersatta avtal
Förbundet har höga krav när nya avtal förhandlas fram för anställda i kommuner och regioner.

66
I luften
Sista chansen att skicka motion till kongressen!

”Med ålderns rätt kanske man nu kunde få komma till ett lite trevligare ställe?”

KONTAKTA OSS

red@akademikern.se
www.akademikern.se

Redaktion

Chefredaktör & ansvarig utgivare
Annika Clemens,
08-556 06 440,
chefred@akademikern.se

Art director Sandra Johnson

Reportrar

Tim Andersson, Carin Crona Fock,
Therese Johansson, Karin Persson

Fotografer

Joel Danell, Viktor Gårdsäter,
Erika Weiland

Omslag Joel Danell

Korrektur Monika Lann

Tryck Norra Skåne Offset

Produktion

A4 Text & Form på uppdrag av
Akademikerförbundet SSR.
www.a4.se

Annonser

Adsales, Joel Pehrsson:
08-400 28 652, info@adsales.se

Prenumeration

Medlemsprenumeration:
medlem@akademssr.se
Övrig prenumeration:
prenumeration@akademssr.se
Gratis för medlemmar. Övrig
prenumeration inom Sverige 350 kr

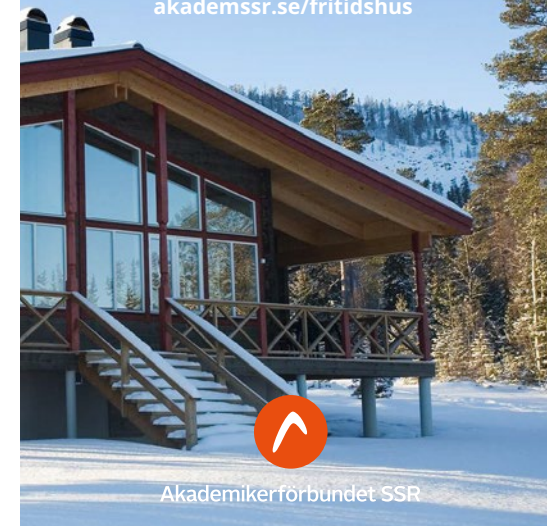
Akademikerförbundet SSR
Box 12800, 11296 Stockholm
Besöksadress: Mariedalsvägen 4,
11296 Stockholm/ www.akademssr.se

BOKA EN VECKA I FÖRBUNDETS

FRITIDSHUS

KLÖVSJÖ CAGNES-SUR-MER FUENGIROLA

Se lediga veckor och boka på
akademssr.se/fritidshus

Akademikerförbundet SSR

Utredning – Behandling – Akut

Vi är ett HVB-hem för familjer sedan 1986. Vi erbjuder en trygg och utvecklingsstimulerande miljö för både barn och vuxna. Och har så gjort i över 30 år men vi är inte nöjda med det utan jobbar hårt för att fortsätta utvecklas!

Nanolfsvillan är beläget centralt i Finspång och har plats för 8 familjer som bor i egna lägenheter. Vi arbetar såväl med traditionella behandlingsplaceringar, utredningar som med kortare, flexibla placeringar.

Vi har idag ramavtal med 191 kommuner.

Besök www.nanolfsvillan.se eller ring oss på 0122-159 89 så berättar vi mer.

www.nanolfsvillan.se • tel. 0122-159 89

38

Malmö / Hittar jobb

När straffet är avtjänat hjälper Paula Franklin på Arbetsförmedlingen till att leta arbete.

Foto: Erika Weiland

Foto: Joel Danell

14

Östberga / Blåljusmatchen
Stena fastigheter arrangerar fotbollsmatch för social trygghet tillsammans med Hammarby.

Foto: Erika Weiland

50

Vinslöv / Fortfarande beredd

Trots pension är Sonny Månsson redo för nya uppdrag.

FACKET I
OMVÄRLDEN

Krig, kris och facklig styrka

Heike Erkers

Förbunds-
ordförande
i Akademiker-
förbundet SSR

Sedan två år är Akademikerförbundet SSR medlem i Folk och försvar. En förening som bildades 1940 av ungdomsförbund, arbetsmarknadens parter, folkrörelser och frivilliga försvarsorganisationer. Målet var att bygga en bro mellan samhället och försvaret. Det är lätt att förstå behovet i början av andra världskriget. April samma år ockuperar Tyskland Norge och Danmark.

Tillsammans med andra fackförbund och organisationer deltar vi för att värna civilsamhällets roll och ansvar för utvecklingen av vårt land. De senaste åren har socialtjänstens roll varit ett återkommande ämne på Folk och försvar. Den pågående desinformationskampanjen riktad mot socialtjänsten, gängkriminali-

**Förbundet
i sociala
medier**

#kollektivavtal #sakralkompetensen

teten, radikaliserings och extremism är systemhot som måste tas på allvar.

För oss är det självklart att ta plats och stå upp för våra medlemmar och professioner. Att bidra med våra perspektiv om ett starkt demokratiskt samhälle med en stark välfärd även i kriser. Ett samhälle som kan skapa framtidstro och hopp.

Samhällsutvecklingen oroar. Ett hårdare samhälle där repressiva lagar och hårdare straff trumfar förebyggande arbete. Vi jobbar hårt för att lyfta hur förslag som en angiverilag skulle påverka våra medlemmar negativt, hur fängelse för barn är fel väg att gå och att nedskärningarna som nu sker i offentlig sektor är långsiktigt farligt för tilliten för samhället och förmågan att mobilisera.

**Akademiker-
förbundet SSR**

Besök förbundet på
Akademssr.se

Det är krig i Europa, förhöjt terrorhot och allvarligt säkerhetspolitiskt läge. Jag skriver denna krönika på väg hem från vårt första Folk och försvar. Inledningsvis konstruktiva inlägg med stort fokus på områden där våra medlemmar arbetar. Allt eftersom tiden gick skruvades tonläget upp. Såväl politiker som Försvarsmakten lyckades snabbt vända retoriken.

Att hetsa fram en bild av att kriget står för dörren skapar knappast möjlighet att konstruktivt mobilisera kommuner, regioner, medborgare. Rätt snart kom signaler om oroliga barn som via Tiktok hört att det "kommer att bli ett krig".

Perspektivet fred och säkerhet lyste med sin frånvaro. Vi har ett ansvar att bredda perspektiven, sansa retoriken och lyfta säkerhet i kris, för fred, framtidstro och hopp.

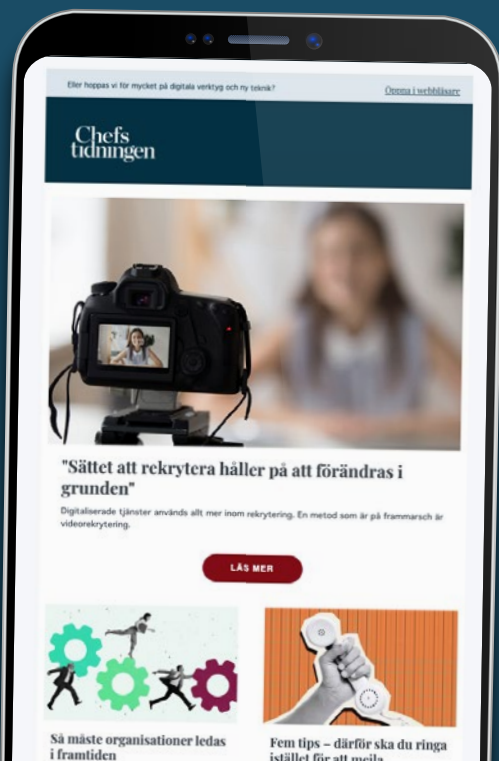
Politiken gör det enkelt för sig när det kommer till finansiering. Svaret var att det måste ske prioriteringar, mycket får stå tillbaka. Det är läge att införa en beredskapsskatt för att rädda välfärden samtidigt som en större del av budgeten läggs på rättsväsende och försvar. Förbundet genomförde en opinionsundersökning; Det visar sig att det finns folkligt stöd för att införa en beredskapsskatt. Att under ett år betala en procent högre skatt för att rädda välfärden från nedskärningar samtidigt som rättsväsendet och försvaret växer.

Vi är ett starkt och modigt förbund. Vi vilar på en stark värdegrund och håller ihop, i tider av osäkerhet är det av största vikt. Att vi finns där för varandra men också att vi tar kampen för det vi står för. ●

**"Utvecklingen oroar.
Ett hårdare samhälle
där repressiva lagar
och hårdare straff
trumfar förebyggande
arbete."**

Intresserad av ledarskap och HR-frågor?

Följ Chefstidningens kostnadsfria nyhetsbrev!
Registrera dig här: chefstidningen.se/nyhetsbrev/

Fler nyheter

Följ nyhetsflödet på
Akademikern.se

POLITIK

Kritik mot LVU-förslag

Regeringens besked att utreda om åklagare ska kunna besluta om LVU har fått kraftig kritik från Akademikerförbundet SSR.

– Det är en fullständig nedskrivning av socialtjänstens verksamhet, säger förbundsordförande Heike Erkers.

LVU är en skyddslagstiftning och inte en strafflagstiftning, konstaterar hon.

– Att omhänderta ett barn är ett av de största ingripanden man kan göra. Då ska man veta vad man gör.

ARBETSMILJÖ

Inför lediga fredagar med bibehållen lön

Stor personalomsättning med stress som följd har gjort att socialtjänsten i Värmdö har brottats med bemanningsproblem då många socialsekreterare slutat. Nu satsar kommunen på fyra dagars arbetsvecka med bibehållen lön för socialsekreterare i vissa enheter, i hopp om att kunna locka nya medarbetare. Det börjar som ett test under sex månader.

– Största farhågan är att detta ska leda till mer stress, när syftet i själva verket är det motsatta. Vi ser över vår interna tid, onödiga möten ryker, säger Malin Skilberg från Akademikerförbundet SSR:s lokala förening.

– Vi är väldigt glada att arbetsgivaren är med på tåget, att de vågar testa något nytt och ganska radikalt, säger Joel Christoffersson, ordförande och skyddsombud.

LÖN

Extra löne- satsning före jul

Dagarna före jul fick Kriminalvårdens anställda ett välkommet besked om en lönehöjning utöver ordinarie löneprocess.

– Det är en otroligt bra satsning. Kriminalvården ska växa mycket snabbt framöver och då måste Kriminalvården göra mer för att fler ska vilja stanna kvar, säger Lars Jonsson, ordförande i Saco-S på Kriminalvården.

AVTALS RöRELSE 2024

Medlingsinstitutet flaggar för tuff avtalsrörelse

Sifferlösa avtal är på väg bort och det finns risk för tuffa förhandlingar mellan fack och SKR (Sveriges Kommuner och Regioner), tror Medlingsinstitutets generaldirektör Irene Wennemo.

– Ekonomiska åtstramningar och kris i kompetensförsörjningen går inte väl ihop. Enligt SKR tvingas majoriteten av landets kommuner till besparingar, och man räknade med ett totalt underskott inför 2024. Svåra ekonomiska tider som kan komma att påverka avtalsrörelsen, tror Irene Wennemo.

Akademikerförbundet SSR kräver massiva satsningar på löner och attraktiva villkor för att klara kompetensförsörjningen inom kommuner och regioner. Irene Wennemo konstaterar att arbetskraftsfrågan är bekymmersam för SKR.

– Det är verkligen en speciell situation, särskilt i norra Sverige där offentlig sektor skriker efter personal när industrin expanderar. Å ena sidan har kommuner och regioner dåligt med pengar, å andra sidan har man ett enormt kompetensförsörjningsproblem. Det drar åt olika håll. Det kan bli en svår nöt att knäcka i avtalsrörelsen.

Den senaste tiden har präglats av ett ifrågasättande av kollektivavtal i tech-branschen. Irene Wennemo tror inte att det kommer att påverka innehållet i avtalsrörelsen, men att det kan leda till att man inte längre tar den svenska modellen för given.

Text: Therese Johansson Illustration: Getty Images

SIS-GRANSKNING

Vittnar om övergrepp

– Det måste till en systemförändring på Sis. Vi kräver att nakenvisitationerna och isoleringscellerna försvinner, att våldet stoppas, ett förbud mot manlig personal att vistas ensam med tjejerna och att de som utsatts för kränkningar får en formell ursäkt och kompensation. Vi vill också att alla Sis-institutioner så småningom läggs ned – förtroendet är förbrukat sedan länge.

Så säger Linna Skånberg, ordförande i föreningen Sistjejer. Den startade som ett konto på Instagram och växte till ett upprop riktat till Sis ledning och ansvariga politiker, där över trehundra kvinnor vittnade om våld, kränkningar, övergrepp och ofrivillig isolering på Sis-hem runt om i landet.

Även Akademikerförbundet SSR riktar kritik mot kompetensbrist, kulturproblem och undermåliga lokaler på Sis.

– Det är inte acceptabelt, säger Fredrik Hjulström vid förbundet.

251

arbetsdagar bjuder 2024 på.
Kolla in hur du kan maxa ledigheten genom att lägga kompdagar och semesterdagar på smartaste sätt på [Akademikern.se](https://www.akademikern.se)

SUAVIS

FAMILJEHEMSVÅRD

Ett konsulentstöd som gör skillnad.

En bra lösning är när en konsulent och ett familjehem tillsammans med socialtjänsten kan tillgodose barnets behov.

Våra konsulenter har särskild kompetens och erfarenhet inom

- hedersrelaterad problematik
- skyddsärenden

Placeringsförfrågan:
010-200 79 70

Välkommen!
Besök oss på [suavisfv.se](https://www.suavisfv.se) eller ring **010-200 79 70**

Sarah Pettersson
ansvarar för Stena
fastigheters
sociala arbete i
Stockholm och
Uppsala.

Välkomnar före detta kriminella

Att erbjuda jobb även till
personer med stökig bakgrund
är viktigt för Stena fastigheter.
– Vi i näringslivet behöver ta
vårt ansvar.

Text: Karin Persson Foto: Joel Danell

Blåljusmatchen är ett initiativ av Hammarby fotboll och Stena fastigheter där ungdomar spelar fotboll med poliser och personal från räddningstjänsten. →

om att han måste köpa sig en kaffe-bryggare för att kunna bjuda dem på kaffe när de kommer och hälsar på i nya lägenheten.

– Jag kände mig trygg att jobba hos dem, säger han om personalen på Stena.

– De var ganska tydliga direkt med vad som gällde.

Sarah Pettersson som jobbar som chef för social hållbarhet på Stena fastigheter i Stockholm är också på plats i hallen. Hon är en av dem som tagit emot både Casper och flera av de före detta kriminella som företaget anställt de senaste åren.

Några dagar senare träffar vi henne igen, på Stenas kontor i Fisksätra. Hon har precis landat vid skrivbordet efter förmiddagens jobb-mässa, som Stena anordnat på det lokala kulturhuset tillsammans med Hammarby fotboll, Nacka kommun och Arbetsförmedlingen.

– Det gick bra, intresset var stort.

Stena lägger stora resurser på arbetet för social hållbarhet i Fisksätra, som är företagets absolut största område i Stockholm med drygt 2 500 lägenheter. Just nu är omgivningarna här ovanligt röriga eftersom SL håller på att lägga dubbelspår för Saltsjöbanan. Stena fastigheter bygger samtidigt nya bostäder, en förskola och ett äldreboende, och rustar dessutom upp centrumbyggnaden.

– Mycket positivt händer, men allt sker samtidigt och jag förstår att det är jobbigt att bo här, för det är mycket utav en byggarbetsplats. Det bullrar, det är mörkt på vissa platser, det gör kanske att man känner mer otrygghet.

Sarah Pettersson
Utbildning
Samhällsvetare

Arbets
Chef för social hållbarhet på Stena fastigheter Stockholm →

P

– **Pressa! Pressa!**

Målvakten hejar på lagkamraterna som spelar fotboll i den lilla idrotts-salen i Östbergaskolan sent en fredags-eftermiddag. Bänkarna intill väggen är fullsatta när Stena fastigheter arrangerar fotbollsmatcher med polisen, räddningstjänsten och ungdomar från Stockholmsförorten. Lokalen fylls av busvisslingar och applåder och ljud-nivån är uppe på rött när något av lagen gör mål.

En av spelarna, vi kan kalla honom Casper, har varit anställd på fastighetsbolaget Stena i drygt två månader. Till en början kom han dit för att göra samhällstjänst efter en skadegörelse-dom. Men han blev kvar längre. Han trivdes med arbetet, som innefattade fastighetssköttande, informationsut-delning och skräpplockning. Nu är han på väg att flytta tillbaka till hemstaden Linköping och efter matchen står han och pratar med kollegorna som skojar

→ Stena fastigheter ser en affärsvinst i att skapa attraktiva bostadsområden, berättar Sarah Pettersson som jobbar med social hållbarhet.

→ **Det sociala arbetet** är brett, berättar Sarah Pettersson. Man utgår från de önskemål och utmaningar som finns i olika områden när man formar verksamheten. Gemensamt för alla insatser är att de syftar till att generera tryggare bostadsområden. Det handlar bland annat om att skapa fritidsaktiviteter för barn och unga, sådant som kan hålla dem borta från att hänga i centrum eller hamna i destruktiva miljöer.

Många av dem som Sarah Pettersson och hennes kollegor möter efterfrågar jobb. Ungdomarna försöker man få ut i extrajobb och feriearbete. Man samarbetar även med Nacka kommun och har erbjudit flera personer att, likt Casper som vi mötte efter fotbollsmatchen, göra sin ungdomstjänst hos Stena.

Sedan en tid tillbaka samarbetar Stena också med Passus, Fryshusets avhopparverksamhet som hjälper människor att lämna ett kriminellt gäng eller en kriminell livsstil. Dels erbjuder man ett antal lägenheter till personer som deltar i programmet, så att de ska kunna börja om någon annanstans än där de bott tidigare. Dels uppmuntras deltagare att söka jobb på Stena.

– Det blir allt vanligare att arbetsgivare kollar belastningsregistret, även vi på Stena gör det. Kommer de som har någon typ av kriminellt förflutet då att stängas ute från arbetsmarknaden? Där behöver vi som näringsliv ta vårt ansvar och möjliggöra för personer som vill förändra sitt liv att faktiskt också kunna göra det, säger Sarah Pettersson.

Avstämning efter dagens fotbollsmatch. Med fotbollen byggs broar mellan ungdomar och blåljuspersonal.

Hittills har fem personer från Passus fått heltidsanställning på Stena fastigheter. Det har handlat om individer som varit kriminella under många år och, som Sarah Pettersson uttrycker det, varit "våldigt långt ifrån ett vanligt Svensson-liv". Jobben de fått har däremot varit helt vanliga tjänster. Anställningarna har gått via Arbetsförmedlingen, där Sarah Pettersson har en bra kontakt som hon jobbar tajt tillsammans med. Passus har funnits med som stöd och har kommit och pratat om målgruppen.

– Det är fördelen med att jobba med organisationer som är experter på just den här målgruppen. Man får ett bollplank, om det skulle behövas.

I övrigt har anställningarna alltså fungerat som vanligt. Precis som alla andra nyanställda på företaget har de

före detta kriminella fått en fadder, någon som följt dem och hjälpt dem lite extra i början. Just nu jobbar bara en person från avhopparverksamheten kvar, en man som för tillfället är sjukskriven (av anledningar som inte är relaterade till hans bakgrund). Sarah →

"Näringslivet behöver möjliggöra för personer som vill förändra sitt liv att faktiskt också kunna göra det."

SARAH PETTERSSON

← Sarah Pettersson och Sami Zaoujan utgår från lokala behov i det sociala arbetet.

relationsförvaltare, innan dess var han fastighetsvärd i Fisksätra. På gångvägarna susar flera Stenamedarbetare förbi i sina små arbetsfordon. Alla hälsar glatt på Sami Zaoujan medan Sarah Pettersson fotograferas. Framme vid centrum byter han några snabba ord med ett par civilpolis och strax därefter en person från Nacka kommun som han brukar samarbeta med.

"Man måste kunna läsa av människor. Tydligt sitter det naturligt i mig", säger Sami Zaoujan och skrattar.

– Många, speciellt här i Fisksätra, vet vem jag är. Jag har den relationen med folk att när jag ser dem går jag fram, morsar, frågar hur läget är. Om det är ungdomar och det är skoltid frågar jag varför de inte är där. Vissa brukar öppna upp sig, vissa vill inte göra det framför sina vänner. Men de flesta har ju mitt nummer, så jag brukar

prata i telefon med väldigt många av dem, säger han.

Sarah Pettersson har flera gånger under våra samtal lovordat sin kollegas sociala förmåga. Han har inga som helst problem med att få kontakt med ungdomarna som hänger i centrumgraget, menar hon. Och han säger inte emot.

– Det gäller att vara avslappnad och tydlig, vara mjuk när du pratar med människor.

Ofta kan han hjälpa både unga och äldre att få enkla jobb. Han har ett stort kontaktnät och när han drar i sina trådar brukar det ge resultat. Det händer också att ungdomar ringer honom och behöver snabb hjälp – ett jobb någon annanstans över helgen →

→ Pettersson säger att jobbet har fungerat fint för flera av de fem.

– Går det bra så går det riktigt bra. Man får väldigt engagerade och lojala medarbetare. Men man får komma ihåg att det här är personer som ofta bär på många trauman, flera har PTSD. De gånger det inte gått så bra har det aldrig

varit ett hot mot oss som företag, utan det har handlat om att personerna mått dåligt i sig själva, börjat självmedicinera och inte klarat av att jobba kvar.

För Passusklienterna har det ändå varit värdefullt att komma in i ett socialt sammanhang, enligt Sarah Pettersson. Hon förstår företagare som upplever att det är en risk att ta in någon som har ett belastningsregister, men själv har hon aldrig känt någon oro vare sig för medarbetarnas säkerhet eller för affärsverksamheten. Hon har inte heller hört någon av de andra anställda opponera sig.

– Däremot har folk blivit ledsna när det inte gått hela vägen. Man har kanske känt sig lite sviken, att varför ringde han inte? säger hon.

Vi tar en promenad ner mot centrum tillsammans med kollegan Sami Zaoujan. Sedan i somras är hans titel

"Går det bra så går det riktigt bra. Man får väldigt engagerade och lojala medarbetare."

SARAH PETERSSON

→ som de kan skylla på, för att slippa vara kvar i området och göra något ”bus”, som han uttrycker det.
 – Mitt jobb är väldigt brett. Mycket av det jag gör borde vara kommunens uppgift, konstaterar han.

Sami Zaoujans tjänst är operativ medan Sarah Petterssons är mer strategisk. Hon sätter upp mål för Stenas sociala arbete i Stockholm och Uppsala, planerar aktiviteterna och ansvarar för större samarbeten, som det med Hammarby fotboll. Men hon rycker också ut där det behövs, och även hon lär känna många av de boende. Det är grunden till att skapa god grannsamja och trygghet, menar hon.

– Som fastighetsbolag är det enkelt att förklara varför man jobbar med social hållbarhet. Vi ser ju en affärsvinst

i att skapa attraktiva bostadsområden. Samtidigt vill jag säga att vi gör det för att vi måste. Nu låter jag som Moder Teresa, men jag tycker att det är svårt att blunda för problemen i samhället.

Hon har känt flera ungdomar som blivit skjutna. Några av dem har inte klarat sig. Mest utmanande med hennes jobb är just att kunna släppa tankarna på jobbet ibland. Huvudet går jämnt. Roligast är det när hon kan se att arbetet får effekt. Som med Casper, den brottsdömda killen som under sin tid på Stena bytt ut ugnar, plockat skräp och spelat fotboll med polisen. Han som nu hoppas på att få jobb som fastighetsskötare hemma i Linköping.

– Det är svårt att mäta effekterna av det vi gör i större skala, men vi kan se det på individnivå, säger Sarah Pettersson. ●

TIPS!

Ge dig själv den bästa presenten, en prenumeration på Socionomen, Sveriges ledande tidning om socialt arbete och psykoterapi.

Pssst!
 Du kan också teckna en gratis prenumeration på Socionomens nyhetsbrev.

För endast **29 kronor i månaden*** får du 8 nummer per år hem i brevlådan, och tillgång till alla artiklar på socionomen.se.

Socionomen

* Gratis under ett år för studenter som är medlemmar i Akademikerförbundet SSR, därefter **9 kronor** i månaden under studietiden. Yrkesverksamma som inte är medlemmar i Akademikerförbundet SSR betalar 39 kronor i månaden.

Över gränsen

Att motivera unga att välja bort kriminalitet är en stor utmaning. För att lyckas jobbar polis och socialtjänst i Rinkeby tillsammans.

Text: Carin Crona Fock Foto: Viktor Gårdsäter

413

D

Det är september 2020 och skjutningarna i Järvaområdet utanför Stockholm har eskalerat. De inblandade är ofta unga, många gånger egentligen bara barn. Då fattas ett politiskt beslut: socialtjänsten och polisen i området måste ha ett närmare samarbete och socialtjänstens personal placeras i det nya polishuset ett stenkast från Rinkeby torg.

Drygt tre år senare konstaterar Sarah G Andersson, ungdomskoordinator och civilanställd hos polisen, att beslutet har fallit väl ut och att förutsättningarna för att arbeta med unga Rinkebybor som riskerar att hamna i kriminalitet är bättre i dag.

– Det som framför allt har förändrats under tiden vi samarbetat på det här sättet är att yrkesgrupperna har fått förståelse för vad den andra behöver.

Men det har tagit tid att få samarbetet på plats.

– Från en dag till en annan jobbade jag här, säger Magdalena El-Sayed, socialsekreterare i ungdomsgruppen i Järva förvaltning.

Hon står med Sarah G Andersson utanför det grå polishuset. Det liknar stereotypen av ett bankvalv med stora plattor som satts fast med bultar och fönstren är skottsäkra.

– I sak kändes det inte konstigt att sitta i polishuset, men hur skulle vi få två gigantiska myndigheter och yrkesgrupper att på daglig basis samarbeta friktionsfritt utan att ha fått en plan för det? Det fick vi komma på tillsammans.

Sarah G Andersson

Utbildning

Utbildad barnförhållningsledare inom polisen

Arbetsarbete

Civilanställd utredare med samverkansansvar hos polisen

"Yrkesgrupperna har fått förståelse för vad den andra behöver."

SARAH G ANDERSSON

Det tog ett halvår för personalen att hitta en struktur för hur jobbet skulle utföras tillsammans. Men efter det har det flutit på bra.

Magdalena El-Sayed har jobbat 21 år i Järvaområdet och ungdomarna som hon och polisen jobbar med är 13-21 år. Hon menar att den gruppen kan vara svårsmotiverad till att lämna ett kriminellt liv.

– De har ännu inte fått så stora konsekvenser av att leva ett kriminellt liv. En del av dem har ännu inte dömts för några brott, de bor hemma och kanske till och med tjänar lite pengar på kriminaliteten. Många har inte uppnått tillräcklig mognad gällande konsekvenstänk och kan inte göra riskbedömningar. Allt det här tillsammans gör att man föredrar kriminalitet, säger Magdalena El-Sayed och fortsätter:

– Samtidigt säger de flesta ja till att få hjälp när vi erbjuder den, även om det går upp och ner. Ett ja i dag kan vara ett nej i morgon, så man måste vara uthållig som socialsekreterare. Vi jobbar med dem när de pekar i kriminalitet och samtidigt inte har konsekvenstänket, senare när man är vuxen kan det bli lite svettigare, säger Magdalena El-Sayed.

Magdalena El-Sayed

Utbildning
Socionom

Arbetsarbete
Socialsekreterare och samordnare i Järva stadsdelsförvaltning

"Vi vill samma saker, men har haft olika vägar att nå dit."

MAGDALENA EL-SAYED

Tidiga insatser lyfts som en viktig pusselbit för att stoppa rekryteringen till kriminella gäng.

- området. Innan samarbetet påbörjades visste inte polisen vilka individer som socialtjänsten såg som problematiska eller oroade sig för – och vice versa. Men nu kan man sätta in rätt insatser för rätt personer och de har tillsammans bättre koll på vilka ungdomar som befinner sig i nätverks- och gängkriminalitet.
- Polisen är kanske bra på att uppmärksamma att ett barn far illa,

men förstår inte varför det sedan inte görs ett omhändertagande. Det kanske sätts in åtgärder från socialtjänsten, men de kan inte förmedla det på grund av sekretess. Samtidigt har socialtjänsten blivit bättre på att berätta vad de behöver av polisen för att ge ungdomarna hjälp, säger Sarah G Andersson.

Vad har ni lärt er av varandra?

- Massor. Jag har framför allt fått förståelse för vad socialtjänsten kan och inte kan göra. Att de alltid har sin sekretess att förhålla sig till, och ju mer jag förstår desto mer kan jag förmedla till mina kollegor, säger Sarah G Andersson.
- Jag har nog insett alltmer att det är många inom polisen som har hjärtat

på rätt ställe. Att de drivs av att göra skillnad i samhället. Vi vill samma saker, men har haft olika vägar att nå dit, säger Magdalena El-Sayed.

Borde fler kommuner jobba på det här sättet?

- Absolut. Problembilden ser olika ut på olika ställen, men alla skulle gynnas av detta. Våra ungdomar rör sig också i olika områden i Stockholm, de stannar inte bara här, och skulle vi då ha bättre kontakt med socialtjänsten i andra stadsdelar skulle det hjälpa oss i vårt arbete, säger Sarah G Andersson.

- Ja, för närheten mellan oss är jätteviktig. Vi är kollegor och jobbar med samma frågor. Då är det viktigt med samlokalisering och att polis och socialtjänst jobbar tillsammans, säger Magdalena El-Sayed.

Vad behövs för att lyckas få fler unga att välja andra vägar än den kriminella?

- Att vi kommer in tidigare och kan sätta in insatser tidigare. Det är viktigt att förskolor och skolor anmäler oro för barn och ungdomar då en del riskbeteenden kan uppmärksammas redan i tidig ålder, säger Magdalena El-Sayed.

- Ja, så tidigt som möjligt. Men då krävs det att vi jobbar tillsammans, inte bara socialtjänsten och polisen utan hela samhället. Polisen ska fortsätta jobba med områdespolisen, som jobbar nära skolan och samverkar, hälsar på för att bygga broar och knyta kontakter tidigt, säger Sarah G Andersson.

- Vi behövs allihop tillsammans för att göra skillnad. Vi har ett stort batteri av verktyg, det ska bara användas, säger Magdalena El-Sayed. ●

↑
Sarah G Andersson och Magdalena El-Sayed är trygga med varandra som kollegor.

Registrera dig
som chef idag!

Har du blivit chef?

Grattis till din nya roll! När du som är medlem i **Akademikerförbundet SSR** blir chef och registrerar det hos oss blir du också automatiskt medlem i **Svensk Chefsförening**.

Rollen som chef är speciell. Du är både anställd och företrädare för arbetsgivaren och just därför finns Svensk Chefsförening. Vi kan chefsfrågor och vi kan ge dig som är chefsmedlem rätt typ av stöd och möjlighet att utvecklas i din roll.

Läs mer om allt du får på akademssr.se/chef

Scanna koden

Svensk
Chefsförening
EN DEL AV AKADEMIKERFÖRBUNDET SSR

Analys

Värdet av ett jobb

Ett arbete kan vara vägen bort från kriminalitet.

Men vem vill anställa en avhoppare?

Text: Karin Persson

Om vi inte agerar riskerar vi i slutändan att få nya brottsoffer.

CAMILA SALAZAR ATÍAS

erbjuda fler jobb kommer färre att hamna i den här typen av kriminalitet. Och om vi inte agerar riskerar vi i slutändan att få nya brottsoffer.

I sitt arbete med Fryshusets avhopparverksamhet möter Camila Salazar Atías före detta gängkriminella som inte vill annat än att få ett vanligt jobb – gärna så snart som möjligt. Ett arbete ger förstås en inkomst, vilken kan vara extra välbehövlig för den som suttit i fängelse och kanske har stora skulder till sina brottsoffer. Att ha ett jobb innebär dessutom att man kan skapa sig ett normalt liv, ha ett bankkonto, hyra en lägenhet, få kredit och så vidare.

– Det öppnar olika möjligheter som inte finns i den värld de befunnit sig i.

I just gängkriminella avhoppares fall är det emellertid viktigt att hinna med rehabilitering innan man börjar en vanlig anställning, påpekar hon.

– Jobbet kan bli ett sätt att fylla sin vardag för att inte behöva jobba med sig själv. Det är viktigt att jobba med sina kriminella tankemönster och med traumahantering. Sedan kan man börja fundera på vad man faktiskt vill göra. Många vi möter vill ge tillbaka till samhället, vara goda förebilder och stötta andra. Många brinner för att finnas närvarande och vägleda ungdomar som riskerar att välja fel väg.

N

“Nothing stops a bullet like a job”

brukar den amerikanska pastorn Gregory Boyle predika. Han grundade Homeboy industries i Los Angeles på 1980-talet, en verksamhet som i dag vuxit till att bli världens största för rehabilitering av gängmedlemmar.

Camila Salazar Atías, kriminolog, kunskapsområdeschef på Fryshuset och expert på gängkriminalitet, skriver under på pastor Boyles devis: Ett jobb kan vara en helt avgörande framgångsfaktor för den som vill lämna sitt kriminella liv bakom sig eller undvika att dras in i kriminalitet. Därför behöver fler arbetsgivare ta ansvar och anlita före detta kriminella, tycker hon.

– Vi behöver mobilisera för att minska kriminaliteten. Arbetar vi förebyggande genom att bland annat

Pengar lockar

• **Nästan alla barn och ungdomar som gått med i ett kriminellt nätverk anger ekonomisk vinning som ett av motiven. Tillträde till narkotikamarknaden, via de äldre i gänget, ses som en förutsättning för att kunna tjäna pengar. Det handlar både om den instrumentella betydelsen av att få bättre ekonomi och om den status det förväntas ge. En del tar över det ekonomiska ansvaret för familjen genom att begå brott.**

Kriminalitet som inkomstkälla

• **Många som egentligen vill lämna sitt nätverk upplever att det inte finns något alternativ till kriminaliteten för att kunna tjäna pengar. En del uppger också att de försökt att ta vanliga jobb men att det inte har fungerat.**

En fråga som brukar komma upp är hur vanliga jobb ska kunna konkurrera med den kriminella livsstilens ofta snabba, stora pengar. Varför skulle en före detta gängkriminell vilja ta en förhållandevis lågavlönad tjänst som plattsättare eller lagerarbetare?

Enligt Camila Salazar Atías är det inget problem.

– Många jag möter uttrycker att inga pengar i världen gör det värt att vara i stressen som det innebär att vara kriminell. Man riskerar sitt liv för pengar som i slutändan inte är värda något. Vi kan inte konkurrera mot enorma summor pengar, men vi kan ge trygghet och stabilitet, vi utgör inget hot. Det behöver man uppskatta värdet av.

Ett jobb ger som sagt mycket mer än pengar och det gäller oss alla. En ny intervjustudie från Örebro universitet visar till exempel att människor i vitt skilda yrken, som gymnasielärare, maskinoperatörer, lastbilschaufförer och nämndsekreterare, upplever att umgänget, rutinerna, vanorna och förutsägbarheten som arbetet medför skapar mening i tillvaron.

Att ha ett jobb är också av stor betydelse för vår hälsa. Inte bara för att det förhoppningsvis möjliggör en god levnadsstandard, utan också för att arbetet ökar våra utsikter att vara delaktiga i samhället och ha relationer till andra människor. Den som saknar jobb har högre risk att drabbas av både fysisk och psykisk ohälsa.

– I Sverige har vi ett starkt socialt skyddsnet och ändå är arbetet så viktigt. Jag tycker att det pratas för lite om arbetslöshet som ett hälsoproblem. Fokus riktas ofta mot den ekonomiska aspekten, men det är också allvarligt

Källa: BRÅ:s rapport "Barn och unga i kriminella nätverk" från oktober 2023

Vänd på varje sten

Som före detta kriminell är det inte alltid lätt att hitta ett jobb. Men det finns fler grupper som har extra svårt att komma in på arbetsmarknaden och nu uppmanas arbetsgivare att söka bredare.

Kvinnor – män

Långtidsarbetslöshet drabbar män och kvinnor i ungefär lika stor utsträckning.

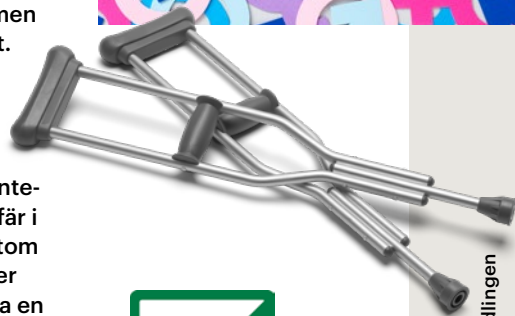
55-plussare

2,6 procent av befolkningen är inskriven som arbetslös på Arbetsförmedlingen. Men i gruppen 55-plus är andelen nästan en hel procentenhet högre: 3,5 procent. Generellt är det fler män än kvinnor över 55 år som är långtidsarbetslösa, men skillnaderna minskar efter fem års arbetslöshet.

Funktionsnedsättning

Personer med en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga är överrepresenterade bland långtidsarbetslösa. Det gäller ungefär i samma utsträckning för män och kvinnor, förutom bland dem som har varit arbetslösa i åtta år eller mer. Bland dem har nästan hälften av kvinnorna en funktionsnedsättning. Siffran för män som har varit arbetslösa i minst åtta år är 39 procent.

Källa: Arbetsförmedlingen

Födelseland

Personer som är födda utanför Europa är överrepresenterade i gruppen långtidsarbetslösa. Men ju längre tid i arbetslöshet desto mer sjunker överrepresentationen, antagligen för att det blir lättare att få jobb efter fler år i landet. Överrepresentationen av utomeuropeiskt födda är större bland kvinnor.

Utbildning

Personer utan gymnasieutbildning är kraftigt överrepresenterade bland långtidsarbetslösa. Medan 2,6 procent av den arbetsföra befolkningen är arbetslösa är andelen bland personer som inte har gått gymnasiet hela 9,4 procent. Bland personer som har varit arbetslösa en kortare period har 20,4 procent inte gått gymnasiet.

→ att den hälsorelaterade livskvaliteten påverkas mycket negativt, med framför allt ökad förekomst av ångest och oro, säger Fredrik Norström som är forskare på Institutionen för epidemiologi och global hälsa vid Umeå universitet.

En period av arbetslöshet kan ge försämrad hälsa även senare i livet – ärren bleknar inte i första taget, berättar Fredrik Norström. I sina genomgångar av den samlade forskningen på området har han också sett att vi påverkas väldigt olika av att vara utan jobb. Däremot saknas studier kring vilka grupper som faktiskt påverkas mest och som därmed bör prioriteras när man gör insatser för att motverka arbetslöshet.

– Man borde lägga mest krut på de grupper där det finns ett stort behov av att ha jobb för att må bra. I dag prioriteras långtidsarbetslösa och det är förmodligen en bra strategi, men det kanske finns andra grupper som också behöver prioriteras. Rent intuitivt borde tidigare kriminella vara en sådan grupp, men det behöver studeras vidare, säger han.

Ursula Berge, som är samhällspolitisk chef på Akademikerförbundet SSR, tycker att arbetsgivare över huvud taget behöver bli bättre på att gå utanför sina egna nätverk och anställa från fler grupper. Nu när vi har arbetskraftsbrist, kompetensförsörjningsproblem och samtidigt hög arbetslöshet är det extra angeläget att man breddar sin föreställning om vem som kan göra ett bra jobb, påtalar hon.

– Tänker man att man bara ska

anställa vita svenskar som är utbildade vid svenska universitet, då är det väldigt många som faller ifrån. Detta är en stor del av matchningsproblematiken. Man har en för snäv föreställning om vem som kan tillföra något på arbetsplatsen.

Personer med ett kriminellt förflutet har det extra svårt, menar hon. Ett problem är att många arbetsgivare gör bakgrundskontroller och bland annat begär utdrag ur belastningsregistret inför en eventuell anställning, oavsett vilket slags jobb det handlar om.

– Personer som har gjort kriminella handlingar i historien kommer att få det svårare ju bredare vi trålar. I grunden handlar det om att vi måste ha en föreställning om att människor som gjort kriminella handlingar kan bli bättre. Att man kan rehabiliteras och återgå i samhället.

Inom ramen för Arbetsförmedlingens arbete finns en hel rad med olika typer av subventionerade anställningar. Dem borde arbetsgivare använda sig av i större utsträckning, tycker hon. Offentlig sektor, som är en politiskt styrd verksamhet, skulle också kunna ta ett större ansvar för inkludering och bland annat skriva in vissa krav och hänsyn i offentliga upphandlingar. →

Man har en för snäv föreställning om vem som kan tillföra något på arbetsplatsen.

URSULA BERGE

→ Även fackförbunden skulle kunna göra mycket mer i frågan, tillstår Ursula Berge.

– Bland annat skulle vi proaktivt kunna driva in sådana här sociala hänsyn i upphandlingar. Det finns flera redskap, men vi är jättedåliga på att använda dem.

Camila Salazar Atías på Fryshuset tycker att det behövs något slags stödsystem, både för arbetsgivaren som kan tänka sig att anställa en före detta kriminell och för arbetstagaren, som kanske aldrig tidigare har haft ett jobb. Att till exempel äntra ett fikarum är kanske inte alldeles enkelt när man kommer ifrån en helt annan miljö.

– Ett problem kan vara att man har levt så olika liv, man har så olika referensramar. Man kan referera till en sprängning men inte till en populär tv-serie. Det gör att man känner sig som en alien i det sammanhanget, säger hon.

Hon känner till fall där före detta kriminella undvikit arbetsplatsens fikarum, dels för man inte känt sig bekväm där, dels för att visa att man är så engagerad att man inte ens tar paus.

– Men det bryter mot kulturen, det verkar skumt att man aldrig kommer och socialiserar. Det har också hänt att någon liten grej försvunnit och då känner sig personen misstänkliggjord.

Staten skulle kunna göra en större insats med att stötta civilsamhällets arbete på området.

– Vi skulle till exempel kunna jobba som social brygga mellan arbetsgivare och arbetstagare, och det måste finansieras, säger Camila Salazar Atías. ●

19-årig intervjuperson:

”Och sen när pengarna är slut står man där och tänker: ‘vad fan ska jag göra för att tjäna pengar, fan jag får inget jobb, jag söker och söker och får inget jobb, vad fan ska jag göra, jag har inga pengar’. Och så hamnar man i den cirkeln igen.

28-årig intervjuperson:

”Jag har kommit ut i arbete och försökt förändra mig, men jag har känt mig utpekad på jobbet, som att man inte hör hemma där. Och samtidigt vet du att när du åker till orten, till centrum, kommer det stå 40 pers där som kramar om dig, som är glada för att du är där, medan det känns som att de inte ens vill att du ska vara på det där jobbet.”

Källa: BRÅ:s rapport ”Barn och unga i kriminella nätverk” från oktober 2023

A-kassan är viktigare än någonsin.

Gå med i dag på akademikernasakassa.se

Akademikernas a-kassa är Sveriges största a-kassa. Hos oss är 750 000 akademiker med för att känna trygghet om det oförutsedda händer.

Som medlem i både Akademikernas a-kassa och Akademikerförbundet SSR har du dessutom en av marknadens bästa inkomstförsäkringar – den gäller även om du säger upp dig.

Läs mer på akademikernasakassa.se

Från anstalt till anständigt liv

Text: Therese Johansson
Foto: Erika Weiland

Det finns jobb att hitta efter fängelsetiden, säger **Paula Franklin**. Men viljan att ändra livsstil är avgörande.

En tidig kontakt med Arbetsförmedlingen är viktig för att skapa jobb­möjligheter efter fängelsetiden.

Att sitta inne betyder att man i mångt och mycket blir avskärmd från omvärlden och sitt tidigare liv. Att komma ut efter att ha avtjänat sitt straff kan vara en frihet, men också en utmaning. En del startar i uppförbacke och andra måste börja om på nytt efter att ha förlorat allt. Både jobb och bostad, men kanske också familj och nätverk.

Paula Franklin jobbar som arbetsförmedlare på Arbetsförmedlingens enheter i Malmö och sydvästra Skåne. Hon hjälper intagna att hitta ett jobb eller en utbildning efter fängelse. Kontakten börjar redan på anstalten och fortsätter ända fram till villkorlig frigivning.

– Samma arbetsförmedlare är med hela vägen för att skapa en röd tråd. Tidigare jobbade en arbetsförmedlare

på anstalten och en annan tog emot ärendet på frivården. Många gånger blev det orealistiska planeringar som inte gick att genomföra och klienterna kunde lätt hamna mellan stolarna. Vi är väldigt glada för den här förändringen.

Hur viktigt är det att snabbt komma i sysselsättning efter avtjänat straff?

– I det enskilda fallet kan det vara viktigt, men det är ingen garanti för att inte återfalla i brott. Man slutar inte automatiskt att vara kriminell för att man får en utbildning eller arbete. Däremot, om man har bestämt sig för att ändra sin livsstil kan det vara en väldigt viktig komponent att komma i gång snabbt och inte känna sig motarbetad. Därför är det extra viktigt att vi är med i ett tidigt stadium med planeringen, så att de har något att hålla fast vid när de kommer ut.

När det gäller gängkriminella kan det vara avgörande att sysselsättning finns inom de närmsta dagarna efter frigivning, men det räcker inte, menar Paula Franklin.

– Att ha något att göra snabbt är viktigt, men ett vanligt knegarjobb kan sällan ersätta den kriminella banan.

"Ett vanligt knegarjobb kan sällan ersätta den kriminella banan. Det måste finnas annat stöd också."

PAULA FRANKLIN

↑
Paula Franklin uppskattar det nya arbetssättet där hon och kollegorna på Arbetsförmedlingen har kontakt med klienterna på distans innan de släpps från fängelset.

Det måste finnas annat stöd också, till exempel i form av avhoppbar verksamhet där personen i fråga stöttas för att inte falla tillbaka i gängkriminalitet.

Hon har själv varit i kontakt med dömda gängkriminella som vill komma ut på arbetsmarknaden efter fängelse, och där har utbildning varit nyckeln.

– Utbildning är vårt starkaste kort. Jag har träffat gängkriminella som hoppat av brottets bana och påbörjat yrkesutbildningar via oss, bland annat till plattsättare och lastbilsmekaniker. De jag mött har varit motiverade och lyckats bra.

Hur svårt är det för en person som suttit i fängelse att få ett jobb?

– Kriminella är ingen homogen

grupp, utan det ser väldigt olika ut på individnivå beroende på vad man har för bakgrund. De som har dömts för till exempel ekonomisk brottslighet har svårt att gå tillbaka till sin bransch, där är det stängt skulle jag säga. Samma gäller för lärare eller förskollärare som dömts för sexualbrott eller våldsbrott. För dessa personer handlar det om att börja om, kanske utbilda sig inom något helt annat område.

Många känner stor osäkerhet inför att börja jobba eller studera efter sin tid i fängelse, och självförtroendet är inte alltid på topp, menar Paula Franklin.

– Man går från att vara någon, sin roll i fängelse, till att förväntas kunna något och leverera. Det finns ofta en stor osäkerhet och många har dåliga

← Fördomarna mot att anställa före detta kriminella är inte så stora som man kan tro, säger Paula Franklin.

→ erfarenheter av studier från sina unga år. Men då gäller det att peppa till att våga försöka och påminna om att det ofta är annorlunda när man är äldre. Ett första steg kan vara att göra ett studiebesök på yrkesutbildningen.

Nytt är att Paula Franklin jobbar med klienter som sitter på anstalter över hela landet, men som hör hemma i Malmö. Den lokala förankringen ger större möjligheter för den intagna att komma i sysselsättning efter fängelse-tiden, säger hon.

– Vi har lokal kännedom om arbetsmarknaden och kan göra planeringar med klienterna tidigt. Kanske behöver de läsa in grundskolan för att sedan kunna hoppa på en arbetsmarknadsutbildning i vår regi. Då kan de göra det under sin fängelse-tid och använder på så sätt tiden på ett vettigt sätt. Vi ser även tidigt vilka andra behov som kan finnas i form av till exempel kontakt med socialtjänst, och kan förbereda den typen av samverkan.

"Är du inte dömd för stöld kanske du visst kan jobba på lager. Mycket beror på vilka brott klienten begått."

PAULA FRANKLIN

Hur ställer sig då arbetsgivare till att anställa före detta brottslingar? Enligt Paula Franklin finns det lättare och svårare branscher att komma in i, beroende på kvalifikationer.

– Tittar man generellt är bygg-, industri- och restaurangbranschen relativt enkla att komma in i om man har rätt kvalifikationer. Det är ovanligt att man begär utdrag ur belastningsregistret och det krävs ofta ingen akademisk bakgrund, säger hon och fortsätter:

– Svårare branscher är lager och transport, och sjukvård och skola. Här finns krav på att kolla belastningsregistret. Samtidigt kan man behöva bryta ned det i mindre bitar – är du inte dömd för stöld kanske du visst kan jobba på lager. Mycket beror på vilka brott klienten begått.

Att ha suttit i fängelse är förstås ingen merit, men Paula Franklin tycker ändå att det finns en öppenhet bland arbetsgivare att anställa personer som avtjänat ett fängelsestraff.

– Min erfarenhet är att det inte finns så mycket fördomar som folk kanske tror. Har personen i fråga något att erbjuda arbetsgivaren i form av yrkeskunskap och det finns en personkemi tycker jag att det finns en vilja att ge folk en andra chans. ◆

72

procent av de ungdomar som dömdes till slutna ungdomsvård på Sis begick nya brott inom några år. Bland unga gängkriminella begick fler än 9 av 10 nya brott efter avtjänat straff.

ÅTERFALLS-
FÖRBRYTARE

Risken ökar ...

Fängelsestraff i sig anses öka risken för återfall och ibland talas om "prisoneringseffekten". Men forskningen är delad kring om längre straff påverkar risken för återfall.

... Risken minskar

Utbildning, sysselsättning och behandling under fängelsetiden minskar risken för återfall efter avtjänat straff, enligt forskning.

Ej återfall

Återfall till samma huvudbrott

Återfall till annat huvudbrott

Oops!... I did it again

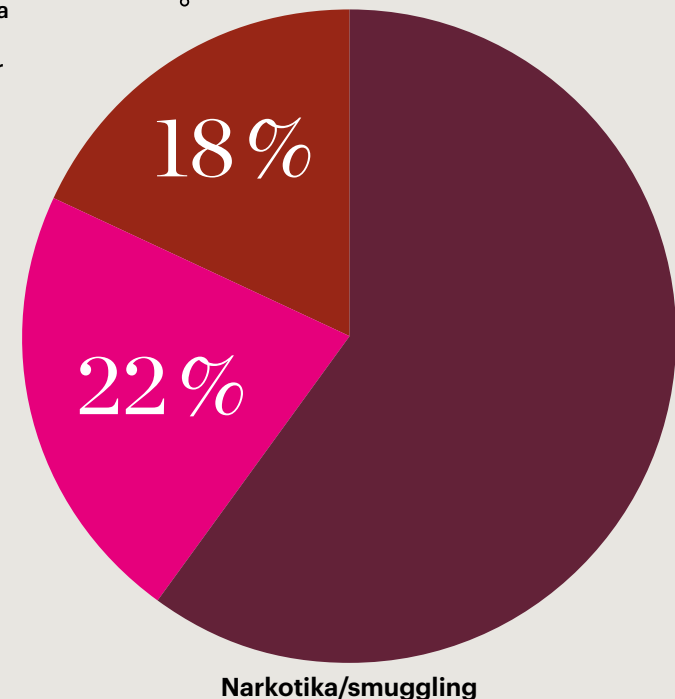
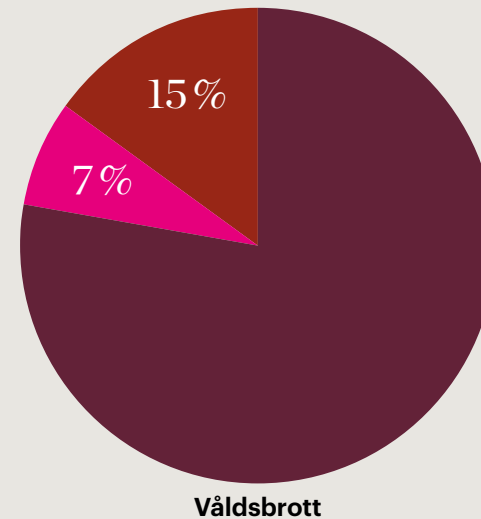
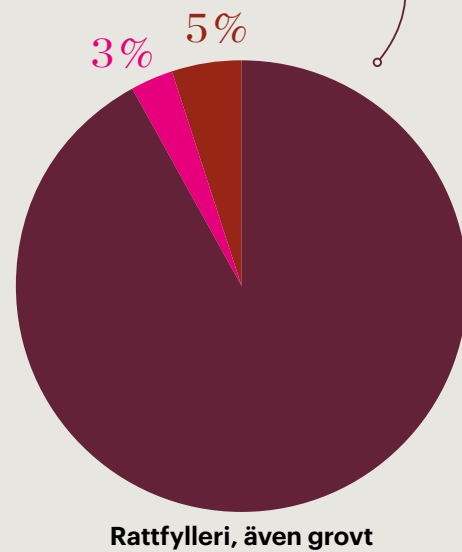
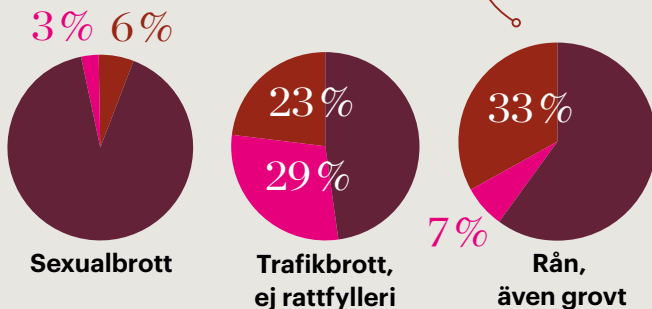
Antalet intagna på fängelser beräknas tredubblas på tio år. Det försvårar arbetet att förebygga återfall, varnar Kriminalvården.

Källa: Kriminalvården, Stockholms universitet, Acta Publica
Text: Annika Clemens

6 065 klienter dömda för narkotikabrott lämnade fängelset eller kom till frivården 2019. Diagrammet visar hur många som begick nya brott inom tre år. Cirkelns storlek symboliserar antalet klienter.

Den största risken för återfall i annan brottslighet finns bland personer som har avtjänat straff för rån.

Minst risk för återfall.

Ge fingret åt pensionärs-livet?

Jobb skapar mening och arbetskamrater ger social gemenskap, även efter pensionsåldern. Men för att fler ska orka arbeta vidare måste stressen minska.

Text: Tim Andersson
Foto: Getty Images

Pensionen framstår alltmer som en gradvis process, och mindre som en tydlig gräns. Var tredje 60-plussare är numera "jobbonär", som det kallas, eller planerar att bli det. Det innebär att de kombinerar pensionärstillvaron med någon grad av arbete.

– Varannan person som tar ut allmän pension före 65 års ålder har en arbetsinkomst. Andelen jobbonärer faller sedan med åldern, men är fortsatt hög, runt 30 procent bland 67–68-åringar. Oftast rör det sig om deltidarbete.

Det berättar Johannes Hagen, nationalekonom på Jönköping University och delaktig i forskningsprojektet "Digitalization of Pension Claiming in Sweden", som studerar svenska pensionärers pensionsbeslut med data från Min pension och SCB.

– En förklaring till att fler äldre jobbar vidare är att det har skett en normförändring hos arbetsgivare, som har blivit mer positiva till äldre arbetskraft. Men det finns också ekonomiska incitament, som förstärkt jobbskatteavdrag för äldre. Även den lägre arbetsgivaravgiften spelar nog en viss roll.

Och från arbetstagarnas perspektiv då – varför väljer man att fortsätta jobba, i stället för att njuta av pensionsledighet? Enligt Johannes Hagen är svaret ofta helt enkelt att man tycker att det är kul.

– Jobbet skapar mening och arbetskamraterna en social gemenskap, och så vill man vara med och bidra till samhället.

På Akademikerförbundet SSR märker man av jobbonärstrenden. Daniel Hjalmarsson, utvecklingsstrateg, berättar att de får många frågor i rådgivningen om möjligheterna att vara kvar på deltid. Han är positiv till utvecklingen – vill man arbeta efter pensionen och känner att man orkar det är det utmärkt, och förbundet gör vad det kan för att skapa förutsättningar för det.

– Att trappa ned successivt är också utifrån en hälsoaspekt bättre än att köra in i kaklet och sedan gå hem för gott en fredag.

Tyvärr finns det dock fortfarande en hel del hinder i vägen, berättar han. I de branscher som förbundet omfattar ser man den där attitydförändringen som Johannes Hagen berättar mest på marginalen.

– Om vi backar något år har vi haft ganska stora pensionsavgångar i staten, där vi vet att medlemmar vill fortsätta jobba, men där flera myndigheter har sagt nej: "Det är dags att gå". Man har inte säkerställt kompetensen, inte tittat på möjligheten för medarbetaren att gå ner i tid eller att använda erfarenheten till att fungera som mentor, till exempel.

Kvarhängande fördomar om att äldre människor inte klarar av tempot eller den nya tekniken är en orsak till arbetsgivares inställning, tror han.

En annan är den rent normativa hanteringen av pensionsprocessen. När arbetsgivare gör sin planering utgår de ofta helt enkelt från att de anställda ska gå vid 66, berättar Malin Fröjmark, ombudsman på förbundet.

– I stället för att ha en öppen diskussion: "Hur tänker du, hur länge vill du stanna kvar?", så är inställningen mer av typen: "När kommer du att gå i pension?" Det blir stängt, och inbjuder inte till någon reflektion.

Både Daniel Hjalmarsson och Malin Fröjmark tycker att det är bra att möjligheterna till fortsatt arbete på ålderns höst diskuteras. Samtidigt finns det en risk med att fokusera alltför mycket på jobbonärerna, menar de, och det är att man missar den grupp som knappt orkar fram till pensionen.

– Många pratar om att flytta fram pensionsåldern och att det skulle vara →

→ så bra. Vi får inte glömma att det är många som släpar sig över tröskeln, och för vilka det kan kännas som ett hån att prata om att jobba längre, säger Malin Fröjmark.

Att det existerar en diskrepans mellan olika grupper vad gäller förutsättningar framgår också i forskningen. Johannes Hagen berättar att viljan och ambitionen att fortsätta arbeta efter pensionen är ungefär densamma, oberoende inkomst, yrke och utbildningsnivå. Däremot finns det tydliga skillnader i vilka som till sist fullföljer sina planer.

– Vi vet att personer med lägre inkomster i fysiskt och psykosocialt krävande arbeten tar ut pensionen tidigare och slutar arbeta tidigare, medan personer med högre utbildning och bättre lön förmodligen har större flexibilitet och bättre anpassningsmöjligheter, vilket gör att de kan kombinera jobb och pension.

Bland pensionärer med de lägsta inkomsterna är det bara några enstaka

procent som har arbetsinkomster, enligt en underlagsrapport som Johannes Hagen med flera har gjort för Finanspolitiska rådet.

– Det kan jämföras med den rikaste tiondelen, där upp emot 60 procent har arbetsinkomster. För median- och medelinkomsttagarna är det någonstans mitt emellan, 10–40 procent.

När det gäller Akademikerförbundet SSR:s medlemmar finns det yrkeskategorier med goda förutsättningar för en jobbonärstillvaro. Daniel Hjalmarsson tar som exempel HR-personal, betendevetare, ekonomer och samhällsvetare.

– För de som jobbar människonära kan det dock finnas en svår etisk stress. Man kanske hanterar tunga personärenden och, hela tiden osäker på om de insatser man gör räcker, tar på sig mer och mer ansvar. Att hålla på med det i 30–40 år kostar på, också fysiskt till slut. Det får konsekvenser för sömnen och hela kroppens mående.

Allt kokar i slutändan ned till arbetsmiljön, inskräper han, och inte minst: vikten att jobba förebyggande med den.

– Ska vi få de som kliver in i yrket i dag att hålla ett helt liv, och dessutom fortsätta efter pensionsåldern, måste vi minska arbetsbelastningen och stressen, och inte minst den etiska stressen, när det gäller våra yrkesgrupper. Det kommer att vara bra för alla, från 17 år och uppåt.

Det handlar om att skapa ett hållbart arbetsliv, konstaterar Malin Fröjmark.

– Det är väl en ganska ordentlig rubrik för hela den här artikeln. ●

"Det är många som släpar sig över tröskeln, och för vilka det kan kännas som ett hån att prata om att jobba längre."

MALIN FRÖJMARK

Trygg och säker inredning

Healsafe interiör är specialist på inredningsdesign för miljöer med särskilda krav. Våra produkter används bland annat inom psykiatri, BUP, ungdomshem, kriminalvård och annan offentlig miljö där säkerhet och skadeförebyggande är viktigt både för patienter/klienter och personal.

Vårt sortiment av robusta, självska- och suicid-preventiva produkter är framtagna utifrån övertygelsen om design som ett medel för att skapa läkande miljöer utan motsättning mellan säkerhet och en god inredning.

**Välkomna till Stockholm Furniture Fair
6–10 Februari, Monter C11:13A**

Huvudkontor och showroom

Healsafe Interior AB

Skeppsbron 4

411 21 Göteborg

Tel. 070-678 54 00

healsafeinterior.com

healsafe
INTERIOR

Icke-våldsgrupp för män

Utväg Södra Älvsborg erbjuder en manualbaserad certifierande utbildning i att leda icke-våldsgrupp

Innehåll

Utväg Södra Älvsborg erbjuder utbildning i den manualbaserade metoden att leda icke-våldsgrupp för män.

Utbildningen hålls under fem dagar i Borås under ledning av Per Isdal (ATV), som utarbetat manualen på uppdrag av Utväg.

12-16 augusti 2024

För information och anmälan:

www.utvag.se

Våld i nära relationer.

Utväg Skaraborgs manualbaserade metod erbjuder följande tredagars-utbildningar

Innehåll

Utväg Skaraborg erbjuder två utbildningar i manualbaserade metoder för att bedriva gruppverksamhet för våldsutsatta kvinnor eller för barn som upplevt våld med tillhörande föräldrargrupp.

Att leda gruppverksamhet för kvinnor som upplevt våld i nära relation.

12-14 mars / 3-5 september

Att leda gruppverksamhet för barn som upplevt våld i familjen inkl. parallell föräldrargrupp.

12-14 mars

En omfattande utvärdering av Utväg Skaraborgs gruppverksamhet för våldsutsatta kvinnor har genomförts och resultatet finns att läsa i en rapport som färdigställdes januari 2024. Rapporten finns att ladda ner på Utvägs hemsida

För information och anmälan:

www.utvag.se

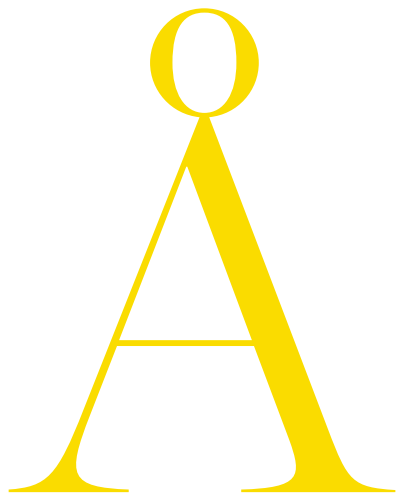

A photograph of a man with glasses, wearing a dark jacket and blue jeans, standing on a grassy hill with patches of snow. He is looking to the right. The background consists of several trees, some with bare branches and some evergreens. The sky is overcast.

Efter många års arbete i världens
konflikthärdar kliar det fortfarande i
kroppen på Sonny Månsson.

Text: Tim Andersson Foto: Erika Weiland

Alltid redo

CV

Sonny Månsson

Utbildning

Intern-utbildning i det militära, bland annat i ledarskap, och praktisk utbildning inom FN

Arbetar

Internationell biståndsarbetare på olika nivåer, nu inom MSB:s personalpool

År 1988 sökte Sonny Månsson en sex månader lång FN-tjänst i inbördeskrigets Beirut, med ansvar för logistik. Hans uppdrag var att få fram förnödenheter till flyktingläger utplacerade över landet.

Efter det där halvåret skulle han återvända hem igen, kanske till sitt vanliga jobb som yrkesmilitär.

Så blev det inte.

– Jag brukar säga att det var de längsta sex månader som jag upplevt.

Resan innebar början på ett yrkesliv som biståndsarbetare. Han visste det inte då, men hans tillvaro skulle komma att utspela sig mer utomlands än i Sverige, och i nära anslutning till några av vår tids stora konflikter och kriser.

Nej, det blev inte sex månader. För FN jobbade han sammanlagt i sju och ett halvt år, och i Libanon i två och ett halvt.

Han minns Beirut som en delad stad, och hur han fick snirkla sig runt via olika posteringar. På den ena sidan hade han livvakter som tillhörde kristna grupperingar och på den andra muslimska. Låsta bilar eskorterade honom till ett arbete innanför murar.

– Vid ett tillfälle bodde vi på ett hotell under en granatskjutning, och jag fick faktiskt splitter in i mitt rum.

Hotet kom också inifrån. De lokalt FN-anställda kunde själva tillhöra olika grupperingar inblandade i kriget, och Sonny Månsson upplevdes ibland som någon som stod i vägen.

– Det var korrumperat, och jag tog beslut som en del inte tyckte var bra. Man var ständigt under press när man skulle anställa folk och ge vissa förmåner med utrustning och så. Det var spänt ett par gånger, och jag var tvungen att lämna landet på grund av ett indikerat hot.

Ja, det blev ett yrkesliv i oroshärdar och under hårt yttre tryck. Han har varit i Georgien och i Tadzjikistan för OSSE, i Ramallah för EU och i Hebron på Västbanken för TIPH (Temporary International Presence in Hebron), för att nämna några exempel.

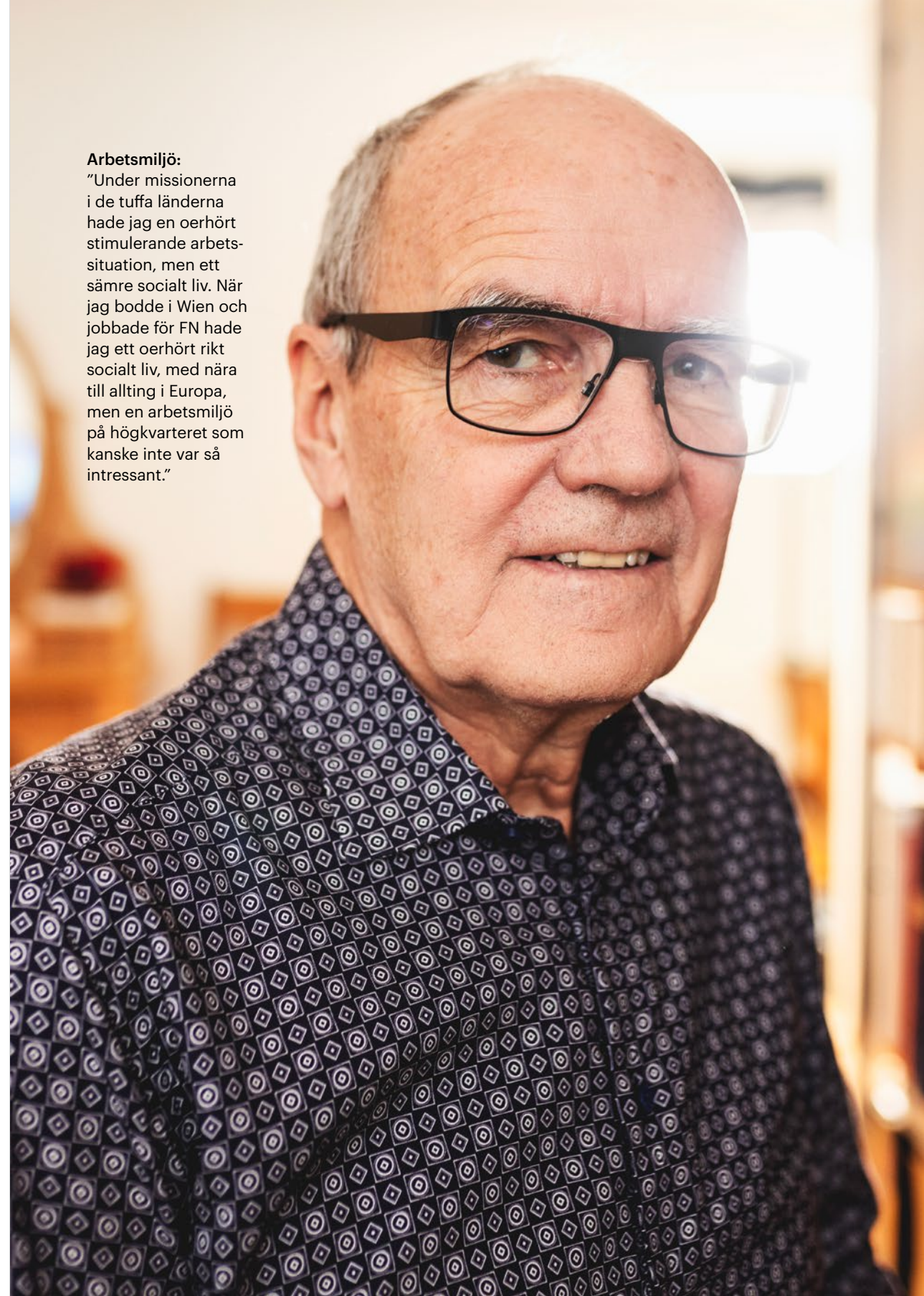
Den känslomässigt svåraste tiden var dock i Liberia under ebolautbrottet, där han var för MSB:s räkning. Myndigheten drev ett sjukhus i landet.

– När jag kom ned dit hade ingen ebolasmittad patient lämnat kliniken frisk. Det fanns ett träd där man fäste ett svart band varje gång någon avlidit, och vi bestämde att vi skulle hänga upp ett i en vacker färg för den första överlevande. Det skedde till slut, men det tog lång tid.

Scener och historier från sjukhuset →

Arbetsmiljö:

“Under missionerna i de tuffa länderna hade jag en oerhört stimulerande arbets-situation, men ett sämre socialt liv. När jag bodde i Wien och jobbade för FN hade jag ett oerhört rikt socialt liv, med nära till allting i Europa, men en arbetsmiljö på högkvarteret som kanske inte var så intressant.”

**1988
FN-tjänst i Beirut**
"Jag hade aldrig trott att jag skulle få den här tjänsten. Det var en toppgrej. Sedan rullade saker och ting på, och jag har haft turen och lyckan att kunna klättra i karriärstegen hela tiden, men det här var starten på alltihop."

**1989
Krig i Libanon**
Inbördeskriget i Libanon blossar upp igen. "Det var tufft och påfres-tande."

**1991
FN:s högkvarter i Wien**
"Jag arbetade som systems and procedurs officer, vilket innebar att jag skrev tekniska instruktioner och utvecklade logistiksystemet. Tiden i Wien var fantastisk med ett rikt socialt liv. Jag bodde där i sju år, och det blev som en andra hemstad."

**2000-2008
Upphandlingschef på Hässleholms kommun**
"Det var positivt att få komma hem och få distans till allting. Jag jobbade i åtta år som upphandlingschef."

**2010
Liberia under ebolautbrottet**
"Jag har en kluven inställning till tiden i Liberia. Det positiva var att man kände att man verkligen tillförde något. Det negativa att man levde med denna tragedi, där man inledningsvis kanske inte såg slutet."

**2018
Landchef för Svenska Afghanistankommittén**
"Att få den befattningen var en riktig höjdare, och det var ett fint jobb att avsluta många års utlandstjänstgöring med."

Dublettpass

"Jag har alltid ett backup-pass när jag åker ut på uppdrag. Det är bra om man råkar bli av med det vanliga, men det är också så att du kanske inte alltid vill visa upp vissa länders inresestämpel. När jag åkte in i Israel använde jag till exempel aldrig passet med stämplarna som visade att jag hade varit bosatt i Libanon."

→ har satt sig i honom. Han berättar om en mamma som kom in med ett smittat barn, väl medveten om att hon med största sannolikhet själv skulle drabbas.

– Och vice versa: mammor som var sjuka kom tillsammans med sina barn, eftersom ingen annan ville ta hand om dem, och så fick de också sätta livet till.

Det var olika avdelningar på kliniken, och den sista var för bekräftat smittade. Inledningsvis fungerade det i realiteten som ett slags förvaring i väntan på döden, berättar han.

År 2017 kände Sonny Månsson att det var nog – nog med långa tjänster i svåra situationer.

– Jag hade jobbat så länge på platser där man aldrig kunnat leva ett riktigt socialt liv. Med ålderns rätt kanske man nu kunde få komma till ett lite trevligare ställe? Jag sade två saker: Nästa tjänstgöring ska vara på kortare tid, och jag kommer aldrig att åka till Afghanistan.

Vad som hände? Det blev en längre tjänst i Afghanistan. Som han konstaterar: Han har svårt att säga nej.

Och så var det själva tjänsten: först som ställföreträdande, och sedan som ordinarie, landchef för Svenska Afghanistankommittén. En organisation som arbetar med bistånd baserat på mänskliga rättigheter och driver skolor för 90 000 barn runt om i landet.

En så hög chefsbefattning hade han aldrig haft förut, med 5 500 anställda och 400 miljoner kronor i årlig budget.

– Jag kände att det var ett fint jobb att avsluta många års utlandstjänstgöring med.

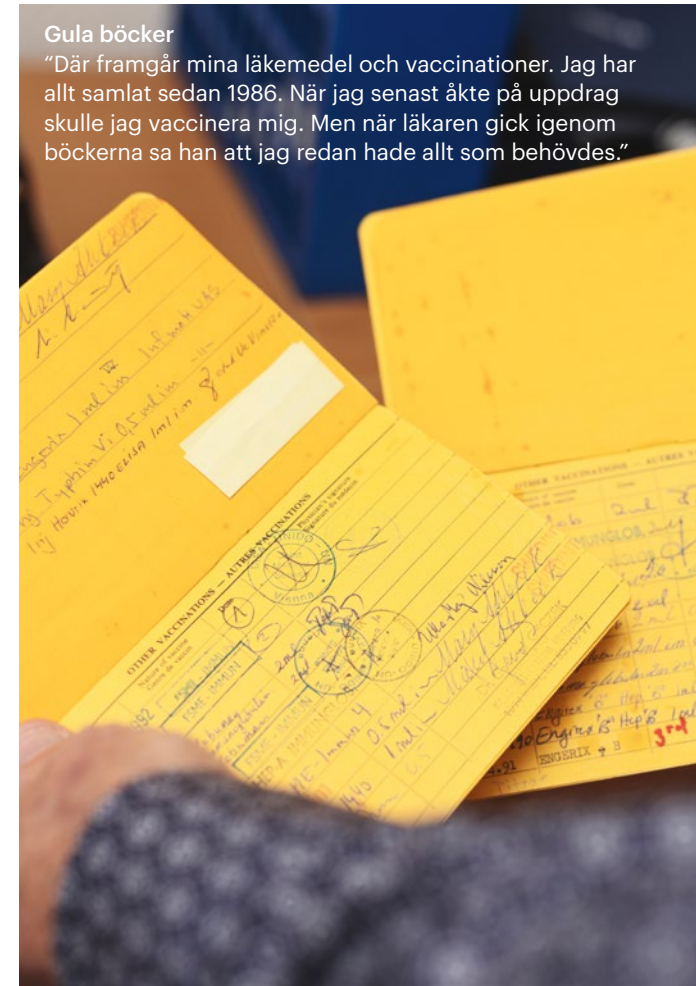
Det blev på nytt en orolig tid, ur säkerhetssynpunkt den kanske värsta hittills, med många attentat från både talibanerna och IS. Han minns två självmordsbombare som tog med sig nästan hundra personer var i döden.

Attackerna var ofta riktade mot de internationella styrkorna eller regeringskanslibyggnader och ambassader.

– Var man på fel plats vid fel tidpunkt fanns det ingen hänsyn.

Samtidigt var organisationen tvungen att kommunicera med talibanerna. Dock aldrig direkt. Samtalen gick via olika byråer. Det hände att talibanerna stängde skolor →

Gula böcker
"Där framgår mina läkemedel och vaccinationer. Jag har allt samlat sedan 1986. När jag senast åkte på uppdrag skulle jag vaccinera mig. Men när läkaren gick igenom böckerna sa han att jag redan hade allt som behövdes."

→ och kliniker och ställde olika krav på Svenska Afghankommittén.

– När de fick reda på att vi skulle bygga en ny klinik, till exempel, kunde de blockera oss och kräva att den skulle ligga i en by som de kontrollerade, fast regeringen bestämt annorlunda. Då gällde det att gå till byråden och genom dem hitta något slags acceptans mot att vi garanterade att talibanerna hade tillgång till läkarmottagningen.

Hur har Sonny Månsson hanterat alla dessa utsatta situationer? Hur gör man för att orka, känslomässigt? Han har haft en förmåga att fokusera på sina uppgifter, konstaterar han krasst.

– Om jag går ner mig och börjar fundera för mycket över mina egna känslor, så är det andra som drabbas. Jag har alltid sagt till mina medarbetare i krigssituationer: Ni som inte klarar av detta ska meddela mig som chef, så ska jag se till att ni blir ompla-

"Om jag går ner mig och börjar fundera för mycket över mina egna känslor, så är det andra som drabbas."

SONNY MÅNSSON

Mina 3 bästa val

Libanon: Att jag tackade ja till att åka till Libanon för FN 1988. Där började allting.

Sverige: Att komma hem till Sverige år 2000 och jobba för Hässleholms kommun, så att jag fick åtta år i följd med min familj.

MSB:s personalpool: Genom MSB har jag fått göra två resor ut i världen: till Liberia och till Hebron, och tack vare personalpoolen har jag möjlighet att fortsätta hålla på med internationell verksamhet.

cerade i ett annat land. Alla resurser måste kraftsamlas för att vi ska kunna göra vårt jobb och vara till hjälp.

Det betyder inte att känslorna inte har funnits där. Han berättar hur han bearbetade sina upplevelser i brev.

– Det var min terapi att sitta på kvällarna och summera ihop vad som hänt. Jag skrev och berättade.

Numera ligger de långa, konfliktfyllda utlandstjänstgöringarna i det förflutna. Sonny Månsson lever ett liv som pensionär i Vinslöv, men har inte helt slagit sig till ro. Han tillhör MSB:s personalpool, och är beredd att åka iväg för mindre uppdrag på katastrofdrabbade platser.

Det gamla livet "kliar" lite i kroppen på honom, om än mindre för varje månad som går. Framför allt längtar han efter att få se mer av världen.

– Paradoxalt nog har jag inte sett så mycket av de kulturer som jag har befunnit mig i. Men jag har alltid varit intresserad av nya kulturer. Tänk att få komma söderut i Afrika, och till Sydamerika! ●

Lön

"Naturligtvis har det varit ekonomiskt fördelaktigt att jobba utomlands, jag har fått en bra ekonomisk standard. Men lönen har inte varit avgörande. Jag har haft fast anställning i Sverige och hade kunnat fortsätta inom det militära och inom kommunen, om jag hade föredragit det."

ÖPPET DEMOKRATISKT SVERIGE KONGRESS 2024

Den 24-26 maj är det dags för kongress!
Då pekas riktningen för Akademikerförbundet
SSR ut de kommande tre åren.

Kongressen beslutar vad Akademikerförbundet SSR ska tycka i allt från avtalsfrågor till professionsfrågor. Kongressen slår också fast hur vårt fackförbund ska organiseras och vilka som ska leda vår organisation.

Under våren kommer alla förslag till beslut att finnas på akademssr.se

Akademikerförbundet SSR

ARBETSMILJÖ

Risker med nya arbetsmiljö- regler

Pim har fått reda på att arbetsmiljöarbetet struktureras om. Hur ska man agera på jobbet och hur påverkas det systematiska arbetsmiljöarbetet?

Daniel Hjalmarsson

Utvecklingsstrateg
Akademikerförbundet SSR

Detta har hänt

Pim har fått reda på att reglerna som gäller för arbetsmiljöarbetet ska ändras. De tidigare kunskaperna riskerar att bli utdaterade och kanske påverkar det här också samverkan på arbetsplatsen.

Detta gäller

Arbetsmiljöverket fattade den 15 september 2023 beslut om en ny struktur för arbetsmiljöregler. Beslutet omfattar dagens 67 föreskrifter och dess allmänna råd, som efter ikraftträdandet kommer att bli 15 föreskriftshäften. Huvudprincipen är att skyddsnivån inte ska sänkas och att kravnivån inte ska höjas. Nuvarande regelstruktur gäller fullt ut tills den nya träder i kraft 1 januari 2025.

Nya regler

Redan i dag finns information om hur framtida föreskrifter kommer att se ut. Arbetsmiljöverkets webbplats har en landningssida som uteslutande handlar om regelförnyelsen: av.se/regelfornynelse

Så får du hjälp

Det är i grunden bra att se över och uppdatera ett regelverk som i många fall är gammalt. Dock får det inte ske på ett sätt som äventyrar arbetstagarernas arbetsmiljö, eller så att det blir svårare för arbetsgivare och arbetstagare att förstå *hur* och *vad* som ska göras för att uppnå en god, trygg och säker arbetsmiljö.

Genom att ta bort beskrivande texter och allmänna råd i regelstrukturen riskerar det att leda till att sådant som fungerar i dag kan falla i glömska, eller att källor som hänvisas till i texter och paragrafer i den nya strukturen i stället måste letas i arbetsmiljölagen eller i värsta fall EU:s ramdirektiv om arbetsmiljö. Det kan göra det mer tungrovt för såväl arbetsgivarföreträdare som

Rådgivningen

Hjälper dig med allt ifrån arbetsrätt till lönefrågor. Mer info på Akademssr.se

Ny struktur ska ge ett tydligare regelverk

Arbetsmiljöverkets föreskrifter ska bli 15 i stället för 67 som tidigare.

Skyddet för arbetstagare förändras inte. Inte heller kraven för arbetsgivare, men den nya strukturen ska göra det lättare att känna igen sig och ta till sig reglerna.

Det är första gången på 40 år som en samlad översyn görs och reglerna är nu mer anpassade till dagens arbetsliv.

Reglerna kommer även finnas tillgängliga digitalt.

Den nya strukturen gäller från och med januari 2025.

i regelverket – oavsett om frågan gäller det gamla eller det nya. Arbetsmiljöverkets svarstjänst finns också tillgänglig för skyddsombud och arbetsgivare. Myndigheten har sagt att stödmaterial kopplat till de nya föreskriftshäftena publiceras först vid ikraftträdandet.

Så gick det

Pim och alla vi andra i branschen ser nu över vilka policys, dokument, material och webbplatser som kommer att behöva uppdateras utifrån den nya regelstrukturen. Dock, liksom Pim befarar, finns det risker med att sådant som tidigare stod i föreskriftstexter och allmänna råd – och som i den nya strukturen tagits bort – kan falla i glömska och att ny praxis uppstår. Kanske på bekostnad av arbetstagarnas arbetsmiljö? ●

→ för fackligt förtroendevalda och skyddsombud.

Under 2024 arbetar alla fackförbund och arbetsgivarorganisationer – men också kunskapsorganisationer som Suntarbetsliv, Prevent och Partsrådet – om sina utbildningar, checklistor, böcker, broschyrer och webbplatser. Du kan alltid vända dig till din fackliga organisation för att få stöd i var du hittar eller hur du kan tolka skrivningar

Mest läst på Akademikern.se

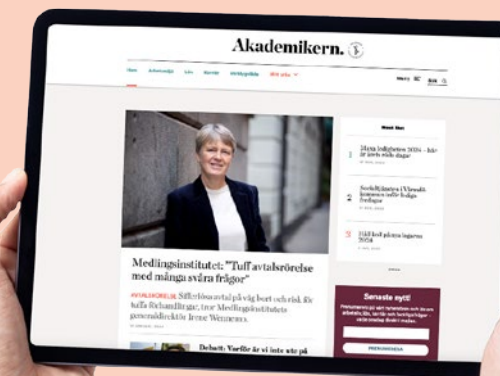
Hela listan:
Då kan du gå i pension

Maxa ledigheten 2024
– här är årets röda dagar

Förbundet kräver löneökningar
och kraftiga kompetenssatsningar

Socialtjänsten i Värmdö kommun
inför lediga fredagar

Sistjejer: Det måste till en
systemförändring

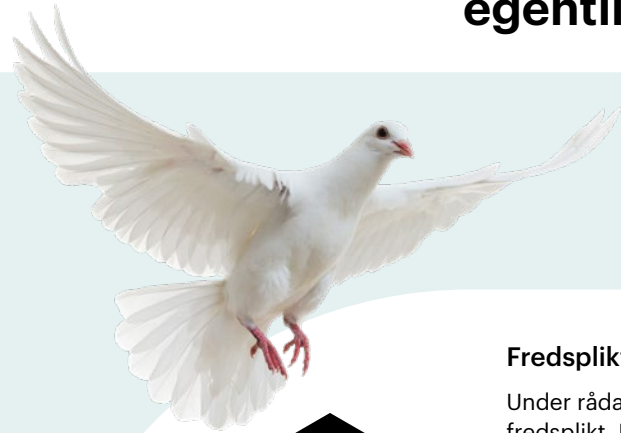
Missa inga nyheter!
Prenumerera på vårt
nyhetsbrev. Anmäl dig
på Akademikern.se

Akademikern.

Strejk

I höstas inleddes strejken på Tesla och det varslades om strejk på Klarna. Med vad gäller egentligen när det blir strejk?

Text: **Annika Clemens**

3

Fredsplikt

Under rådande kollektivavtalsperiod råder fredsplikt. Det innebär att fackförbunden inte får inleda en strejk. Men parterna kan ändå vidta sympatiåtgärder. Det är stridsåtgärder (strejk eller blockad) till stöd för en annan part som inte omfattas av fredsplikt och som själv har vidtagit stridsåtgärder.

4

Strejk

När det inte finns något kollektivavtal, antingen för att en arbetsgivare inte vill teckna kollektivavtal alls eller för att parterna inte kommer överens om villkoren i ett nytt när ett gammalt avtal har löpt ut, kan fackförbunden varsla om strejk. Detta måste ske minst sju dagar i förväg.

1

Kollektivavtal

Ett avtal som sluts mellan arbetsgivare och fackförbund. Det sätter en lägstanivå för villkor som gäller för de anställda och innefattar bland annat lön, arbetstid, semester och pension. De allra flesta arbetsplatser i Sverige omfattas av kollektivavtal. Några uppmärksammade undantag är Tesla och Spotify.

Elon Musk.

Gissa om jag är för eller emot kollektivavtal?

2

Svenska modellen

Kollektivavtalen är centrala i den svenska modellen där arbetsmarknadens parter förhandlar fram villkoren för de anställda. Därmed styr inte politiker eller staten över vilka regler som gäller på arbetsmarknaden. Denna ordning har lett till att det är ovanligt att strejk bryter ut i Sverige, jämfört med många andra europeiska länder.

5

Inte valfritt

Om strejk bryter ut omfattas i stort sett alla medlemmar på arbetsplatsen och en enskild medlem kan inte välja att avstå. Det beror dels på att det skulle innebära en risk att enskilda medarbetare utsätts för press av arbetsgivaren för att avstå, dels på att strejk också är en åtgärd i solidaritet med andra medlemmar. Medarbetare i vissa särskilt viktiga positioner kan undantas.

Källa: Akademikerförbundet SSR, Svenskt Näringsliv

Foto: Getty Images, CC/Wiki commons

Just nu

AVTALSÖREELSE 2024

Kravet från förbundet: Rejält höjda löner

I vår ska 1,2 miljoner kommun- och regionanställda få nya kollektivavtal. Kraven från medlemmarna och förbundet är tydliga: rejält höjda löner och större möjligheter att kompetensutvecklas.

Personalvetare, socialsekreterare, samhällsplanerare, kuratorer – några av alla kunskapsintensiva tjänstemannatitlar

inom kommuner och regioner som flyr sektorn på grund av för låga löner och bristande utvecklingsmöjligheter, konstaterar Markus Furuberg, förhandlingschef på Akademikerförbundet SSR.

– Det behövs massiva satsningar på löner och attraktiva villkor för att behålla duktiga och erfarna medarbetare, locka till sig nya akademiker och utveckla verksamheterna för att skapa specialtjänster och tydligare karriärvägar. Det måste löna sig att stanna kvar och utvecklas på jobbet.

Sedan 2014 har Akademikerförbundet SSR haft sifferlösa kollektivavtal, vilket innebär att när de centrala parterna förhandlar om avtalet sätts ingen siffra eller nivå på hur stora löneökningarna ska bli. Men efter att lokala lönepåslag hamnat lägre än industrins märke höjs nu röster

Text: Therese Johansson Foto: Getty Images

bland medlemmarna efter ett siffersett avtal.

– SKR har hållit nere löneökningstakten för att man kan. Vi kommer därför kräva sifferstatta avtal med en lägstanivå som hamnar på samma som industrins märke. Detta för att skapa en attraktiv lönestruktur för akademiker.

Kommuner och landsting befinner sig i en kostnadskris – kan det komma att påverka lönerna?

– Det är säkert så arbetsgivaren kommer att resonera, men med det enorma kompetensförsörjningsbehovet vi har i dag måste vi satsa oss ur den ekonomiska krisen. Det finns inget annat sätt om man vill behålla och rekrytera yrkesskicklig personal.

Avtalsörelsen kickades igång redan före årsskiftet då förtroendevalda medlemmar fick säga sitt på Akademikerförbundet SSR:s avtalsråd. En av dessa var Carina Strömbäck, ordförande för distriktsföreningen Norrbotten.

– Har vi ingen bra arbetsmiljö och för tajt slimmad organisation kommer vi se en personalflykt till industrin även om det inte är inom ens eget utbildningsområde. Det ser vi hända redan nu.

På plats fanns även avtalsrådsrepresentanten Joel Christoffersson, ordförande för distriktsföreningen Stockholm södra. Han lyfte lön och kompetensutveckling som de två viktigaste frågorna.

– Industrimärket hamnade dubbelt så högt som det vi fick ut i vår löneörelse förra året, samtidigt som levnadskostnaderna stigit markant. Nu vill man se reallöneökningar. I vissa fall kan dock möjligheten till kompetensutveckling vara ett alternativ till att bara prata lön. ●

Hej egenföretagare!

Du vet väl att Akademikerförbundet SSR har ett särskilt medlemserbudande för dig som har eget företag?

Vår företagsförsäkring är mycket förmånlig och juristförsäkring ingår i avgiften.

Läs mer om vad du får på akademssr.se/egenforetagare eller scanna koden.

PS. Serviceavgiften är avdragsgill i företaget.

Akademikerförbundet SSR

Iluften

Nu snackar vi ålder!

John Mellkvist, konsult på Kreab, samtalar med **Åsa Edman Källströmer**, vd för rekryteringsföretaget TNG, om karriärbyten, ålder och hur arbetsgivare anpassar sig till det förändrade arbetslivet. Seminariet arrangeras av Saco och är öppet för alla.

Datum: 9 februari

27 mars: Utredning om ungdomskriminalitet
Regeringens särskilda utredare **Susanne Eberstein** presenterar utredningen om ungdomskriminalitetsnämnder enligt dansk modell. Den nya ordningen ska innebära tydligare åtgärder när barn och unga har hamnat i kriminalitet.

Håll koll!

och läs mer i kalendern på Akademssr.se

Motionsdags! Den 31 januari är sista chansen att lämna in motioner och nomineringar till förbundsstyrelsen inför Akademikerförbundet SSR:s kongress i maj.

Samtal om psykoterapi

Psykoterapins ställning i dag är temat för de föreläsningar och panelsamtal som hålls när Akademikerförbundet SSR arrangerar en träff i Linköping tillsammans med Psykoterapeutföreningen.

Datum: 14 februari

1 april: Nytt avtal på plats
Kollektivavtalet för 1,2 miljoner anställda i kommuner och regioner löper ut och ett nytt ska vara på plats om parterna kommer överens i tid i avtalsrörelsen 2024.

Foto: Getty Images

 Akademikerförbundet SSR

Allt det här ingår i ditt medlemskap

Kollektivavtal och lokala företrädare. Vi förhandlar fram kollektivavtal, driver dina åsikter och utvecklar din arbetsmiljö tillsammans med vår lokala organisation som ger dig närhet till kompetenta fackliga företrädare.

Råd och stöd från våra ombudsmän. Vår rådgivning ger dig snabba svar på arbetsrättsliga frågor och råd om anställningsavtal, lönerådgivning med mera. Vi har också särskild rådgivning för chefer. Rådgivningen har öppet 08.00–17.00 på vardagar. Telefonnumret är 08-617 44 00.

Inkomstförsäkring. Inkomstförsäkringen ingår i medlemskapet och kompletterar ersättningen från a-kassan upp till 80 procent för månadslöner upp till 100 000 kronor. Vår inkomstförsäkring ger även ersättning om du säger upp dig själv.

Vill du veta mer om ditt medlemskap? Besök vår hemsida www.akademssr.se!

Försäkringar. Teckna prisvärda medlemsförsäkringar med rabatt hos Akademikerförsäkring och Folksam.

Lönestatistik. Du får personlig lönerådgivning från våra ombudsmän och tillgång till Saco Lönesök där du kan ta fram lönestatistik.

Karriärutveckling. Vi hjälper dig att formulera ansökningshandlingar, ger stöd inför intervju och löneförhandling samt karriärcoachning.

Rabatt på bolån och banktjänster. Du får medlemsrabatt på bolån och andra banktjänster.

Tidskrifter. Du får vår prisbelönta medlemstidning Akademikern. Om du är chef, personalvetare eller egenföretagare får du även Chefstidningen. Du får också medlemsrabatt på Socionomen.

Fritidshus. Hyr våra populära fritidshus och lägenheter utanför Nice i Frankrike, i Fuengirola i Spanien och i Klövsjö i Jämtlandsfjällen.

Pensionsrådgivning. Du får kostnadsfri pensionsrådgivning av Folksams pensionsexperter.

 Vill du ha rådgivning? Gå in på svardirekt.akademssr.se eller ring 08-617 44 00

Medlemsavgifter per månad, exkl a-kassa. Avgifterna gäller från 1 juli 2015.

Ordinarie avgift, arbetar mer än halvtid	260 kronor	Eget företag (serviceavgift för eget företag tillkommer med 380 kronor inkl moms)	83 kronor
Deltidsarbetande, 50 % eller mindre	198 kronor	Anställning halvtid eller mindre + eget företag (serviceavgift för eget företag tillkommer med 250 kronor inkl moms)	198 kronor
Nyexaminerad med anställning, max två år efter avslutad grundutbildning	135 kronor	Utländsk anställning och arbetar utomlands	94 kronor
Introduktionsmedlem, max två år	135 kronor	Pensionär	73 kronor
Doktorand	146 kronor	Etableringsmedlem	100 kronor, engångsbelopp
Föräldraledig, sjukskriven, studieledig mer än tre månader (anställda)	112 kronor	Student	100 kronor, engångsbelopp för hela studietiden
Arbetsökande 100 %	94 kronor		

Om du är medlem i Akademikernas a-kassa tillkommer 130 kronor/månad.

Du betalar väl med autogiro? Ett enkelt sätt att spara miljön! Anmäl dig på akademssr.se/autogiro

Vi har infört en avgift på 35 kr för pappersfaktura som du slipper om du väljer att betala via autogiro eller E-faktura. Fakturaavgift tas inte för student- eller pensionsmedlemmar, företag eller tidningsprenumerationer. Fakturor för egenföretagares serviceavgift och avgiften för fritidshus skickas via Kivra till er som är anslutna.

Glöm inte att meddela ändrad anställning, arbetslöshet, föräldraledighet, långtidssjukskrivning då det är viktigt för att du ska få rätt service och rätt medlemsavgift. Inga avgifter betalas tillbaka retroaktivt.

Har du frågor om ditt medlemskap, avgifter eller liknande?
Kontakta oss på 08-617 44 00 eller medlem@akademssr.se.

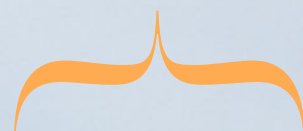
Logga in på
Mina sidor och
kontrollera
dina uppgifter

Posttidning B

Akademikern

Akademikerförbundet SSR
Box 12800 112 96 Stockholm

Kollektivavtal **Tuffa förhandlingar väntar i avtals- rörelsen**

Analys **Vem vill anställa en före detta gängkriminell?**

Spaning **Fler vill jobba efter 65 – men vad säger chefen?**

